

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Ο ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ
ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ**

Αθήνα 6-7-1998

Αριθ. Πρωτ. 2076 / εγκ. 7

Προς

κ.κ. Εισαγγελείς Εφετών

Διαβιβάζουμε το από Ιουνίου 1998 υπόμνημα της Υπάτης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες και παρακαλούμε να μεριμνήσετε ώστε να λάβουν γνώση αυτού όλοι οι εισαγγελικοί λειτουργοί που υπηρετούν στην περιφέρειά σας. Είναι αυτονόητο ότι οι διατυπούμενες στο υπόμνημα αυτό απόψεις δεν δεσμεύουν τα δικαστήρια και τους εισαγγελικούς λειτουργούς ως προς την ερμηνεία του νόμου, δίδουν όμως αφορμή σε πληρέστερη μελέτη και ενημέρωσή τους, ώστε να αποφεύγονται λάθη που εμφανίζουν τη χώρα ως μη σεβόμενη τους διεθνείς κανόνες μεταχείρισης των προσφύγων.

Ο Εισαγγελεύς του Αρείου Πάγου

Παναγιώτης Δημόπουλος

NATIONS UNIES
HAUT COMMISSARIAT
POUR LES REFUGIES
DELEGATION POUR LA GRECE

Telex : 22-2650
Cable Address: HICOMREF
Telephones: 6726.462-3/6756.801
6726.296/6726.361
Fax: 6726.417
PI Fax: 6756.800
Protection Fax: 6728430
INTERNET: GREAT@UNHCR.CH

ΗΝΘΜΕΝΑ ΕΘΝΗ
ΥΠΙΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

UNITED NATIONS
HIGH COMMISSIONER
FOR REFUGEES
BRANCH OFFICE FOR GREECE

23, ANGELOPOULOU STR.
ELLINORROSON/NEO PSYCHICO
115 25 ATHENS

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΟΥ ΕΙΣΕΡΧΟΝΤΑΙ Ή ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΠΑΡΑΝΟΜΑ ΣΤΟ ΕΔΑΦΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Το άρθρο 31 παρ.1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το ν.δ. 3989/1968 προβλέπει τα εξής:

Αι Συμβαλλόμενα Χώραι δεν θα επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εν τη εννοία του άρθρου 1, εισέρχονται ή ευρίσκονται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδειας υπό την επιφύλαξιν πάντως ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιαστούν αμελλητί εις τας αρχάς αφ' ετέρου δε θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις περί της παρανόμου εισόδου ή διαμονής.

Το δε άρθρο 1 της ίδιας Σύμβασης ορίζει ποιος θεωρείται πρόσφυγας. Παραλείποντας ορισμένες ρυθμίσεις που έχουν χάσει την πρακτική τους σημασία με την πάροδο του χρόνου, πρόσφυγας θεωρείται "κάθε πρόσωπο που (α) έχει δικαιολογημένο φόβο διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων, (β) βρίσκεται έξω από τη χώρα της οποίας έχει την υπηκοότητα και (γ) δεν δύναται, ή λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να απολαύει της προστασίας της χώρας αυτής".

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος οι ανωτέρω διατάξεις υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου.

Το άρθρο 31 παρ. 1 αναφέρεται σε δύο κατηγορίες προσφύγων: (α) σε αυτούς που ήδη βρίσκονται στο έδαφος ενός Κράτους Μέλους, αλλά δεν έχουν άδεια παραμονής και (β) σε αυτούς που εισέρχονται παράνομα σε αυτό. Για να έχει εφαρμογή το άρθρο 31 παρ. 1 πρέπει να συντρέχουν οι ακόλουθοι όροι:
(α) Το άτομο πρέπει να είναι πρόσφυγας σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 1 της Σύμβασης της Γενεύης.

(β) Πρέπει να έρχεται κατευθείαν από ένα κράτος στο οποίο είχε φόβο δίωξης (όχι απαραίτητα τη χώρα υπηκοότητας). Ο όρος καλύπτει και τα πρόσωπα που διασχίζουν μια ενδιάμεση χώρα για μικρό χρονικό διάστημα χωρίς να έχουν υποβάλει αίτημα ασύλου ή χωρίς να τυγχάνουν προστασίας σε αυτήν. (Η ερμηνεία αυτή έχει υιοθετηθεί από την Ελληνική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (830/1995, 3103/1997) και των ποινικών δικαστηρίων (Τριμ. Πλημ. Χίου 233/1993 δημοσιευμένη στην *Ελληνική Δικαιοσύνη* 34, 1197, Τριμ. Πλημ. Μυτιλήνης 585/1993, Τριμ. Πλημ. Πατρών 2475/1996 και 4106/1996, Μον. Πλημ. Νεάπολης 1268 και 1269/1996).

(γ) Η ζωή ή η ελευθερία του πρέπει είτε να τέθηκαν σε κίνδυνο είτε το άτομο να έχει ένα δικαιολογημένο φόβο ότι θα υποστεί δίωξη για τους λόγους που αναφέρονται στο άρθρο 1

(δ) Πρέπει να εμφανισθεί στις αρχές "χωρίς υπαίτια καθυστέρηση" και να δώσει "επαρκείς εξηγήσεις" σχετικά με την παράνομη είσοδο ή παραμονή. Λαμβάνοντας υπόψη την ειδική κατάσταση των προσφύγων και ειδικότερα το φόβο που συχνά εκφράζουν για τις Αρχές, τα γλωσσικά προβλήματα επικοινωνίας, την έλλειψη ενημέρωσης και το γενικότερο αίσθημα ανασφάλειας καθώς και το γεγονός ότι οι περιστάσεις διαφέρουν σημαντικά από πρόσφυγα σε πρόσφυγα, δεν υπάρχει αυστηρό χρονικό περιθώριο που να μπορεί να εφαρμοσθεί μηχανικά στην εννοιολογική οριοθέτηση του όρου "αμελλητί" και του όρου "επαρκείς εξηγήσεις" (βλ. και 3103/1997 Σ.Ε.).

Όσον αφορά τον πρώτο όρο, σημειωτέα τα ακόλουθα: Η ιδιότητα του πρόσφυγα εξαρτάται από τη σύμπτωση στο συγκεκριμένο πρόσωπο των δετικών προϋποθέσεων που αναφέρονται στο άρθρο 1 της Σύμβασης. Η αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας στον αιτούντα αλλοδαπό (που σύμφωνα με τα ισχύοντα στην Ελλάδα σημαίνει χορήγηση πολιτικού ασύλου) ο οποίος πληρεί τις σχετικές προϋποθέσεις έχει χαρακτήρα διαπιστωτικό και αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, συνεπάγεται δε την παροχή άδειας παραμονής και εργασίας. Από τη στιγμή που αλλοδαπός ζητήσει άσυλο στην Ελλάδα ή με οποιοδήποτε τρόπο εκφράσει την επιθυμία να μην επιστραφεί στη χώρα του για κάποιον από τους λόγους που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση της Γενεύης ή εικάζεται ότι μπορεί να επιθυμεί να ζητήσει άσυλο δεδομένης της κατάστασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα του, θεωρείται "αιτών άσυλο". Μέχρι να κριθεί το αίτημά του αυτό, ο αιτών άσυλο θεωρείται ως "πρόσφυγας υπό αίρεση" και να εφαρμόζεται και σε αυτόν το άρθρο 31.

Αρμόδια αρχή για να εξετάσει το αίτημά του και να αποφασίσει τη χορήγηση ή μη πολιτικού ασύλου είναι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Εφόσον το αίτημα για άσυλο διατυπωθεί προς κάποια άλλη αρχή, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών αρχών, η αρχή αυτή οφείλει να παραπέμπει τον αιτούντα στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή προς περαιτέρω εξέταση του αιτήματός του. Σε περίπτωση παράνομης εισόδου, για παράδειγμα, ο Εισαγγελέας μπορεί να απόσχει από την ποινική δίωξη εφόσον πειστεί για τους ισχυρισμούς του κατηγορουμένου, ή μπορεί το δικαστήριο να παραπέμψει το αίτημα του αλλοδαπού για άσυλο προς εξέταση από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και να αναβάλει την εκδίκαση της υπόθεσης για μείζονες αποδείξεις, και μέχρις ότου εκδοθεί η απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης (βλ. και Δ. Σιδέρης, Εισαγγελέας Εφετών Θεσσαλονίκης "Η επίκληση της ιδιότητας του πρόσφυγα ενώπιον των Ελληνικών ποινικών δικαστικών αρχών", *Ποινικά Χρονικά ΜΓ*, σελ. 1217).

Όσον αφορά την επιβολή του μέτρου της απέλασης σε περίπτωση καταδίκης αλλοδαπού, συμπεριλαμβανομένης και της δυνατότητας του δικαστηρίου να διατάξει την επ' αόριστο αναστολή της εκτέλεσης της ποινής και την άμεση εκτέλεση της απέλασης (βλ. και Δ. Σιδέρης, Εισ. Εφ. Θεσ/νίκης, "Διοικητική και Δικαστική Απέλαση Αλλοδαπών και

Πολιτικών Προσφύγων", Ποιν. Χρονικά ΜΖ', σελ. 1233) θα πρέπει τα ανωτέρω αναφερόμενα να ληφθούν υπόψη κατά μείζονα λόγο, δεδομένου ότι η απέλαση ατόμου που είναι πρόσφυγας ή απών άσυλο αποτελεί παραβίαση του άρθρου 33 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει ότι:

Ουδεμία Συμβαλλομένη Χώρα θα απελαύνει ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, Πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή ελευθερία αυτών απειλούνται δια λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων.

Το άρθρο 33 αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της Σύμβασης της Γενεύης και της διεθνούς προστασίας των προσφύγων, θεωρείται δε σήμερα ότι εμπίπτει στους γενικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου που δεσμεύουν ακόμη και κράτη μη-μέλη της Σύμβασης.

Η Αντιπροσωπεία της Υπατης Αρμοστείας στην Αθήνα ενημερώνεται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης για όλα τα αιτήματα ασύλου που υποβάλλονται και δικαιούται να συναντά τους αιτούντες άσυλο για να παίρνει πληροφορίες σχετικά με το αίτημά τους. Επιπλέον είναι σε θέση να βοηθήσει τις αρχές της χώρας, τόσο τις αστυνομικές όσο και τις δικαστικές, να συλλέξουν πληροφορίες για τη χώρα καταγωγής των αιτούντων και να εκτιμήσουν τους ισχυρισμούς τους.

Αθήνα, Ιούνιος 1998